

RAPORT

FINANSOWANIE BIZNESU W POLSCE

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców
www.zpp.net.pl

WARSZAWA, LIPIEC 2017

Spis treści

Synteza	3
Rekomendacje	4
1. Wprowadzenie – dlaczego struktura finansowania przedsiębiorców jest ważna dla gospodarki?	5
2. Finansowanie biznesu z udziałem środków publicznych	8
3. Finansowanie biznesu przez podmioty komercyjne	13
4. Finansowanie biznesu ze środków własnych przedsiębiorców	17
5. Podsumowanie	19

Synteza

Zagadnienie finansowania przedsiębiorstw jest przedmiotem bardzo istotnej debaty. Powstało kilka konkurujących ze sobą teorii, których głównym celem jest udzielenie odpowiedzi na pytania: jakie znaczenie ma struktura finansowania przedsiębiorstw dla samych firm i dla gospodarki oraz jaka struktura finansowania przedsiębiorstw wydaje się być najbardziej efektywna.

Ogólnie, źródła finansowania firm można podzielić na kilka sposobów, z których zdecydowanie najprostszym jest podział na źródła finansowania własne i obce, a spośród obcych – zwrotne i bezzwrotne. Własne źródła finansowania to z reguły oszczędności oraz wypracowany przez firmę zysk – to te środki można przeznaczyć na realizację inwestycji albo bieżącą działalność firmy. Obce źródła finansowania to m.in. kredyty, pożyczki, leasing czy faktoring (źródła zwrotne), a także dotacje i subwencje (źródła bezzwrotne).

W ramach niniejszego opracowania, źródła finansowania podzielono funkcjonalnie na trzy grupy – finansowanie z wykorzystaniem środków publicznych, finansowanie przez podmioty komercyjne oraz finansowanie przedsiębiorstw z ich własnych środków. Trudno jest udzielić odpowiedzi na pytanie, które sposoby finansowania są najlepsze, i które należałoby zalecić jako optymalne – wszystkie z nich mają bowiem swoje wady i zalety. Bardzo wielu przedsiębiorców skorzystało z dotacji pochodzących z Funduszu Pracy - przyznawanych na rozpoczęcie działalności gospodarczej (szacuje się, że w latach 2005 - 2014 powstało z ich udziałem ok. 461 tysięcy firm). Można zatem uznać, że środki te skutecznie służą pobudzaniu przedsiębiorczości Polaków.

Duże możliwości zdobycia środków na inwestowanie i prowadzenie działalności gospodarczej pochodzą z funduszy i programów Unii Europejskiej. Mimo bardzo wysokich kwot, które są w ich ramach dostępne, przedsiębiorcy z sektora MSP wciąż rzadko z nich korzystają. Okazuje się, że głównymi przeszkodami są skomplikowane procedury i liczne wymogi formalne, których spełnienie jest niezbędne, aby móc skorzystać z funduszy unijnych.

Wszystkie z pięciu największych banków w Polsce mają w swojej ofercie zarówno kredyty obrotowe oraz inwestycyjne, jak i faktoring oraz leasing, jako produkty dedykowane przedsiębiorcom. Warunki udzielania takiego finansowania są zróżnicowane i – jak wynika z badań – polscy przedsiębiorcy wciąż korzystają przede wszystkim z własnych środków.

Rekomendacje

- **Przyznawanie środków publicznych** w ramach finansowania przedsiębiorstw **powinno odbywać się w jak najbardziej przejrzysty sposób**, gwarantujący jednocześnie efektywność wydatkowania pieniędzy z budżetu. **Finansowane powinny być tylko projekty użyteczne**, czyli możliwe do zrealizowania oraz komercjalizacji. Trzeba jednak pamiętać o tym, by procedury i poziom ich sformalizowania nie zniechęcały przedsiębiorców do korzystania z dostępnych środków.
- Dużym wyzwaniem dla podmiotów komercyjnych jest **stworzenie atrakcyjnej oferty produktów dedykowanych przedsiębiorstwom z sektora MSP**. Jak wynika z badań, mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa wciąż rzadko (choć coraz częściej) korzystają z kredytów, leasingu i faktoringu. Warto jednak taką ofertę skonstruować, by umożliwić firmom realizację ambitnych przedsięwzięć inwestycyjnych.
- **Polscy przedsiębiorcy finansują się w sposób bardzo bezpieczny**, tj. własnymi środkami. Wydaje się, że dla bieżącej działalności firmy jest to wyjście optymalne, **warto jednak generować impulsy zachęcające firmy do inwestowania**.

1. Wprowadzenie – dlaczego struktura finansowania przedsiębiorców jest ważna dla gospodarki?

Rozważania na ten temat trzeba zacząć od podstawowego wniosku – problematyka finansowania biznesu jest, nie tylko w Polsce, bardzo istotna. Jak wynika z badań przeprowadzonych przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, trudności w dostępie do środków finansowych są drugim (!) z trzech najistotniejszych niedogodności w działalności przedsiębiorstw, wymienianych przez ankietowanych. Badanie przeprowadzone było w całej Unii Europejskiej i niektórych państwach Europy Środkowo-Wschodniej niebędących państwami członkowskimi Wspólnoty¹. Jak wynika z kolei z raportu przygotowanego przez ekspertów Deutsche Bank, aż dla 35 proc. przedsiębiorców główną barierą dla rozwoju firmy jest utrudniony dostęp do zewnętrznego finansowania². Według wszystkich autorów zajmujących się zjawiskiem, stały dostęp do źródeł finansowania jest jednym z kluczowych czynników warunkujących zdolność przedsiębiorstwa nie tylko do wzrostu i rozszerzania skali działania, ale również do przeżycia. Utrzymywanie się na rynku i zapewnienie rozwoju przedsiębiorstwa wymaga z reguły zaangażowania zarówno kapitału własnego firmy, jak i kapitału obcego.

Źródła finansowania firm dzieli się na kilka sposobów, jednak najprostszym i - jak się wydaje - najważniejszym z nich, jest podział ze względu na własność kapitału. Według tego kryterium dzieli się źródła finansowania firm na własne i obce.

Finansowanie własne odbywać może się zarówno z zysku z lat ubiegłych czy zysku netto, jak i z wyprzedaży obiektów majątkowych czy też z wkładów założycieli oraz kapitałów zapasowych.

Finansowanie obce można z kolei podzielić na zwrotne i bezzwrotne. Wśród tych pierwszych najbardziej rozpowszechnioną formą będą kredyty i pożyczki, ale także bardziej nowoczesne formy finansowania, takie jak leasing czy factoring. Warto przy tej okazji pokrótce zdefiniować powyższe formy zwrotnego finansowania obcego. Do tej pory wiele osób używa zamiennie pojęć „pożyczka” i „kredyt”, jednak z formalnego punktu widzenia jest to błąd. Umowa pożyczki jest normalną umową cywilnoprawną, na mocy której dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy, oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić taką samą ilość pieniędzy albo taką samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości³. Kredyt z kolei stanowi jedną z czynności bankowych⁴. Przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy, na czas oznaczony w umowie, kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu⁵. Leasing jest umową cywilnoprawną zdefiniowaną w kodeksie cywilnym – przez umowę leasingu

¹ http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-25141be4-dbe3-4fb0-a31c-34db18e5eee4/c/5_J.Rydarowska-Kurzbauer_Zrodla....pdf.

² <https://www.deutschebank.pl/Raport-polskie-firmy-w-obliczu-wyzwan-plany-rowoj-finansowanie.pdf>.

³ Art. 721 Kodeksu cywilnego.

⁴ Art. 5 ustawy Prawo bankowe.

⁵ Art. 69 ustawy Prawo bankowe.

Wprowadzenie – dlaczego struktura finansowania przedsiębiorców jest ważna dla gospodarki?

---

finansujący zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, nabyć rzecz od oznaczonego zbywcy na warunkach określonych w tej umowie i oddać tę rzecz korzystającemu do używania albo użytkowania i pobierania pożytków przez czas oznaczony, a korzystający zobowiązuje się zapłacić finansującemu, w uzgodnionych ratach, wynagrodzenie pieniężne równe co najmniej cenie lub wynagrodzeniu z tytułu nabycia rzeczy przez finansującego⁶. Dla odmiany faktoring stanowi tzw. umowę nienazwaną – polega on na nabyciu przez faktora wierzytelności faktoranta oraz finansowania ich i na zarządzaniu nimi⁷. Dzięki temu faktorant może otrzymać zapłatę od razu po zrealizowaniu sprzedaży.

Bezwrotnymi rodzajami finansowania obcego będą natomiast m.in. dotacje i subwencje⁸.

Oba rodzaje finansowania mają swoje zalety i wady. Finansowanie własne zapewnia pełną kontrolę wykorzystania kapitału i wiąże się z niewielkim ryzykiem. Wykorzystywany kapitał nie stanowi ponadto długu, zatem ciężko jest de facto mówić o jego bezpośrednim koszcie (choć generalnie przyjmuje się, że kosztem kapitału własnego jest wymagana przez właścicieli firmy stopa zwrotu⁹). Kapitał obcy z kolei jest oprocentowany, kontrola jego wykorzystania jest ograniczona umową, a ryzyko wiążące się z jego użytkowaniem rośnie wraz ze wzrostem stopnia zadłużenia¹⁰. Warto jednak pamiętać o tym, że kapitał obcy pozwala na korzystanie z efektu dźwigni finansowej, a dodatkowo odsetki od niego są kosztem uzyskania przychodu, zmniejszają zatem wysokość płaconego podatku dochodowego. W rezultacie może się okazać, że kapitał obcy jest tańszy niż własny¹¹. Z uwagi na fakt, iż niniejszy tekst nie jest opracowaniem naukowym przyjęta została nieco uproszczona metodologia podziału źródeł finansowania, choć w dużym stopniu pokrywająca się z opisanym powyżej, najbardziej popularnym podziałem. Źródła finansowania podzielone zostały bowiem na takie z udziałem środków publicznych (mowa jest m.in. o dotacjach, subwencjach czy też kredytach bankowych, na które udzielane są gwarancje instytucji publicznych), finansowanie przez podmioty komercyjne (głównie banki) oraz na samofinansowanie przedsiębiorców z osiągniętego zysku i z oszczędności.

O tym, jak ważnym zagadnieniem jest struktura kapitału firmy świadczy fakt, że powstało na jej temat przynajmniej kilka konkurujących ze sobą teorii. Bodaj najpopularniejsza z nich, czyli teoria hierarchii źródeł finansowania, zakłada, że przedsiębiorcy korzystają w pierwszej kolejności z wewnętrznych źródeł finansowania, takich jak zysk, a dopiero później ewentualnie z nowego długu¹². Zgodnie z tą teorią, celem nie jest doprowadzenie struktury kapitału do optimum (czyli takiego punktu, w którym proporcja kapitałów własnych i obcych doprowadza do równowagi pomiędzy ryzykiem podejmowanym przez przedsiębiorstwo, a jego dochodowością, ergo - do maksymalizacji wartości przedsiębiorstwa¹³, lecz wyszukanie najtańszych źródeł pozyskiwania kapitału, czyli takich, przy których dodatkowe koszty będą jak najniższe¹⁴.

---

⁶ Art. 709 ze zn. 1 Kodeksu cywilnego.

⁷ <https://www.bzwbk.pl/faktor/czym-jest-factoring/czym-jest-factoring.html>.

⁸ http://www.wneiz.pl/nauka_wneiz/frfu/74-2015/FRFU-74-t1-397.pdf.

⁹ http://zasoby1.open.agh.edu.pl/dydaktyka/ekonomia_finance/c_ekonomika/dl/4.pdf.

¹⁰ <https://www.ur.edu.pl/file/21946/05.pdf>.

¹¹ https://www.ur.edu.pl/file/46938/43_wyszkowska.pdf.

¹² http://www.financeiprawofinansowe.uni.lodz.pl/Publikacje/4/Jakubczyk_Lewandowska_2.pdf.

¹³ http://www.wneiz.pl/nauka_wneiz/frfu/38-2011/FRFU-38-505.pdf.

¹⁴ *Ibidem*.

Wprowadzenie – dlaczego struktura finansowania przedsiębiorców jest ważna dla gospodarki?

Powyższa konstatacja ma swoje określone konsekwencje, w szczególności dla mniejszych podmiotów. Można bowiem z dużą dozą pewności podejrzewać, że im większe przedsiębiorstwo, tym bardziej będzie ono skłonne do dążenia do osiągnięcia wspomnianego punktu optymalnego, czyli teoretycznie idealnej proporcji między kapitałem własnym a obcym. Badania przeprowadzone w latach 90. pokazały, że małe przedsiębiorstwa nie wykazywały szczególnego zainteresowania zewnętrznymi źródłami finansowania. Środki na bieżącą działalność i inwestycje pochodziły w ich przypadku z wypracowanego przez firmy zysku, a z zewnętrznych źródeł finansowania korzystano w ostateczności¹⁵. Oczywiście badania te są dosyć leciwe, a w dodatku nie były przeprowadzone w Polsce, jednak stanowią interesujący punkt wyjścia do rozważenia, w jakim stopniu firmy z sektora MSP finansują swoją działalność w sposób odmienny od większych podmiotów i czy ewentualne różnice stanowią raczej atut czy barierę dla ich rozwoju.

Ostatecznie można stwierdzić, że struktura kapitału w danej firmie uzależniona jest od celów przedsiębiorstwa w krótkiej i długiej perspektywie, wśród których wyróżnić należy choćby minimalizację kosztów, zmniejszanie ryzyka prowadzonej działalności czy też utrzymanie płynności finansowej¹⁶.

---

¹⁵ <http://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/EQUIL/article/viewFile/EQUIL.2008.012/6992>.

¹⁶ http://bibliotekacyfrowa.wsb.wroclaw.pl:8080/Content/335/zn_wroc_2014_40_Kury%C5%82ek.pdf.

2. Finansowanie biznesu z udziałem środków publicznych

Jednym z bardziej spektakularnych źródeł finansowania biznesu, omawianych na łamach niniejszego raportu, będzie z pewnością finansowanie z udziałem środków publicznych. Narzędzi wykorzystywanych w ramach takiego finansowania jest wiele i nie sposób ich wszystkich omówić na łamach pojedynczego raportu, zatem siłą rzeczy dalsze rozważania zostaną skoncentrowane wokół najistotniejszych z nich.

Uzyskanie dotacji z środków publicznych możliwe jest już na samym początku drogi przedsiębiorcy – zgodnie z art. 46 ust 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁷ - starosta, z Funduszu Pracy, może przyznać bezrobotnemu lub poszukującemu pracy jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej, na założenie spółdzielni socjalnej lub przystąpienie do niej po założeniu, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie, nie wyższej jednak niż 6-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia. Trzeba jednak pamiętać o tym, że osoba, która otrzymała takie środki jest obowiązana dokonać ich zwrotu, jeżeli prowadziła działalność gospodarczą przez okres krótszy niż 12 miesięcy albo jeżeli naruszone zostały inne warunki umowy dotyczące przyznania tych środków. Do składanego wniosku należy załączyć szereg oświadczeń, wynikających z rozporządzeń szczegółowo regulujących warunki przydzielania dofinansowania – spis niezbędnych dokumentów można z reguły znaleźć na stronach internetowych urzędów pracy¹⁸.

Według stanu na dzień 1 czerwca 2017 roku, maksymalna kwota dofinansowania wynosi nieco ponad 26 tysięcy złotych. Jak wynika z informacji dostępnych na stronie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, dotyczących wydatków Funduszu Pracy, tylko w ciągu ostatnich pięciu lat z Funduszu Pracy przeznaczono ponad 4,3 miliarda złotych na dofinansowania na rozpoczęcie działalności gospodarczej¹⁹. W 2017 roku planuje się przeznaczyć na ten cel niemal 707 milionów złotych. W czasie, za który dostępne są dane, największą kwotę przeznaczono na dofinansowania w roku 2010 – niemal 1,4 miliarda złotych. W latach 2005 – 2014, przy pomocy dotacji z Funduszu Pracy, powstało ponad 461 tysięcy nowych firm²⁰. Średnia kwota wsparcia w tym czasie wyniosła 15,9 tysiąca złotych²¹.

Inną formą pomocy finansowej dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą jest choćby program pożyczek na jej podjęcie o nazwie „Wsparcie w starcie”. Jest to program rządowy, a realizuje go Bank Gospodarstwa Krajowego. Środki przyznawane w ramach tego programu pożyczkowego również pochodzą z Funduszu Pracy. Program dedykowany jest studentom ostatniego roku studiów wyższych, absolwentom szkoły lub uczelni wyższej do 4 lat od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego oraz zarejestrowanym bezrobotnym. Wartość pożyczki nie może przekraczać 20-krotności przeciętnego wynagrodzenia (aktualnie nieco ponad 87 tysięcy złotych). Pożyczki

¹⁷ <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001>.

¹⁸ <http://www.urzadpracy.pl/pl/bezrobotni-i-poszukuja/finansowe-formy-wsparc/jednorazowe-srodki-na/14842,Jednorazowe-srodki-na-podjecie-dzialalnosci-gospodarczej.html>.

¹⁹ <http://www.mpips.gov.pl/praca/fundusz-pracy/szczegolowe-informacje-o-wydatkach-funduszu-pracy-w-latach-2006---2014-i-plan-na-2015-r/>.

²⁰ <http://www.bankier.pl/wiadomosc/Bezrobotni-zalozyli-460-tys-firm-w-ciagu-10-lat-7278946.html>.

²¹ *Ibidem*.

udzielane są na preferencyjnych warunkach – wysokość oprocentowania to ¼ stopy redyskonta weksli NBP (czyli 0,44 proc.), okres spłaty wynosi nawet do 7 lat, a karencja w spłacie kapitału do roku²². Jak wynika z przytaczanych już danych publikowanych na stronie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, od momentu rozpoczęcia programu (2014 rok), na jego realizację przeznaczono ponad 300 milionów złotych. Co ciekawe, w planie finansowym Funduszu Pracy na rok 2017 nie przydzielono na ten cel ani złotówki – być może dane ze strony MRPiPS nie zostały zaktualizowane.

Potężnym źródłem finansowania przedsiębiorców ze środków publicznych są oczywiście pieniądze przyznawane w ramach funduszy unijnych. Jak można przeczytać na stronie internetowej www.funduszeuropejskie.gov.pl, w latach 2014 – 2020, czyli w bieżącej perspektywie finansowej, na rozwój przedsiębiorstw przeznaczonych ma zostać w sumie 20 miliardów euro, co sprawi, że przedsiębiorcy będą największymi – obok samorządów – beneficjentami funduszy unijnych²³. Środki z funduszy mają być przyznawane przede wszystkim na opracowywanie i wdrażanie rozwiązań innowacyjnych oraz inwestowanie w badania i rozwój, informatyzację firm oraz implementację rozwiązań ekologicznych i wsparcie eksportu.

Jeśli chodzi o pierwszą ze wspomnianych kategorii, najistotniejszy jest Program Operacyjny Inteligentny Rozwój. W jego ramach można otrzymać środki m.in. na:

- projekty B+R w ramach określonego przedsiębiorstwa albo konsorcjum (głównie chodzi o badania przemysłowe oraz eksperymentalne prace rozwojowe, których celem jest opracowanie nowych lub istotnie ulepszonych rozwiązań),
- sektorowe projekty B+R, czyli takie, które są istotne dla rozwoju całej branży – chodzi tu zatem nie o prace na poziomie pojedynczego przedsiębiorstwa, bądź nawet ich grupy, lecz o rozwiązania służące całemu sektorowi gospodarki,
- stworzenie i rozwijanie infrastruktury B+R – chodzi o inwestycje w sprzęt i infrastrukturę służące tworzeniu innowacyjnych produktów i usług,
- pozyskanie patentu lub nieopatentowanej wiedzy technicznej oraz realizację inwestycji opartej o pozyskaną technologię – wsparcie kierowane jest w tym przypadku do przedsiębiorstw z sektora MSP,
- usługi doradcze służące umiędzynarodowieniu działalności przedsiębiorstwa – instrument ponownie dedykowany jest przedsiębiorstwom z sektora MSP.

Oczywiście sumy, którymi trzeba operować, opisując program POIR, są gigantyczne. Na samo wsparcie prowadzenia prac B+R przez przedsiębiorstwa przeznaczone jest ponad 4,5 miliarda euro, z czego niemal 4,1 miliarda euro ma trafić do regionów słabiej rozwiniętych. Ogólny budżet programu to ponad 10 miliardów euro, z czego ponad 8,5 miliarda ma pochodzić ze środków unijnych²⁴. Wg stanu na 30 czerwca 2017 roku, w ramach programu zawarto 1716 umów o dofinansowanie, opiewających na kwotę ponad 13,4 miliarda złotych, co stanowi nieco ponad 36,5 proc. alokacji środków²⁵.

W zakresie funduszy europejskich szczególną uwagę poświęcono przedsiębiorstwom działającym na wschodzie Polski – dedykowana jest im spora część osobnego programu Polska Wschodnia,

---

²² <http://wsparciewstarcie.bgk.pl/program/pozyczka-na-dzialalnosc/warunki-i-zabezpieczenia/>.

²³ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/wsparcie-dla-mikro-malych-lub-srednich-przedsiębiorcow/>.

²⁴ <https://www.poir.gov.pl/strony/o-programie/zasady/finansowanie/>.

²⁵ <https://www.poir.gov.pl/strony/o-programie/raporty/raporty/stan-realizacji-programu-inteligentny-rozwoj-na-dzien-31052017-r/>.

nazwana Przedsiębiorcza Polska Wschodnia. W ramach tej części programu, wyodrębnione są cztery działania, przeznaczone dla start-upów oraz przedsiębiorstw z sektora MSP²⁶:

- Platformy startowe dla nowych pomysłów – jest to przedsięwzięcie wspierające start-upy. Skierowane jest do osób w wieku poniżej 35 lat, chcących rozwijać swój biznes w Polsce wschodniej. Osoby spełniające te kryteria i posiadające pomysł na swoje przedsiębiorstwo, otrzymują w ramach tego działania wsparcie od wybranej przez siebie platformy startowej, obejmujące m.in. pomoc prawną czy doradztwo marketingowe. Ostatecznie, dysponując gotowym produktem, przedsiębiorca może starać się o bezzwrotną dotację w wysokości do 800 tysięcy złotych. Środki przeznaczone na realizację tego działania to 200 milionów euro.
- Internacjonalizacja MSP – w ramach działania przedsiębiorstwom z sektora MSP przyznawane są dotacje o maksymalnej wysokości 500 tysięcy złotych, których celem jest umożliwienie beneficjentom skorzystania z usług doradczych w zakresie podjęcia ekspansji zagranicznej. Chodzi tu zatem o wybór nowych rynków czy nawiązywanie kontaktów z kontrahentami. Na realizację działania przeznaczono 115 milionów euro.
- Wsparcie ponadregionalnych powiązań kooperacyjnych – w tym działaniu chodzi o wsparcie przedsiębiorców z sektora MSP, którzy działają w ramach ponadregionalnych powiązań kooperacyjnych. Działanie podzielone jest na dwa poddziałania, z których jedno dotyczy wdrażania przez MSP innowacji (finalnym efektem ma być wprowadzenie na rynek nowego produktu), a drugie, skierowane do konsorcjów MSP, tworzenia innowacyjnych produktów obejmujących makroregion – chodzi o to, by przedsięwzięcia realizowane w sposób rozproszony przez członków konsorcjum były spójne koncepcyjnie i tworzyły gotową do sprzedaży ofertę. Łącznie, na realizację obu tych poddziałań, przeznaczono 260 milionów euro.
- Wzór na konkurencję – w zakresie tego działania wsparcie udzielane jest dwuetapowo. W etapie pierwszym, firmy mogą otrzymać dotacje o wartości do 100 tysięcy złotych. Pomoc może być przeznaczona na przeprowadzenie audytu wzorniczego i opracowanie na jego podstawie strategii dalszych działań w firmie. W ramach etapu drugiego, firmy mogą ubiegać się o dotację o wartości do 3 milionów złotych, potrzebną na wdrożenie zaplanowanych działań. Na realizację omawianego działania przeznaczono łącznie 144 miliony euro.

Firmy mogą pozyskiwać środki również z programów regionalnych, przeprowadzanych w ramach poszczególnych województw. W ich zakresie można realizować przede wszystkim projekty o charakterze informatycznym, takie jak np. rozwijanie handlu elektronicznego. Narzędzia wykorzystywane do realizacji programów różnią się pomiędzy regionami – w jednych dostępne są dotacje, w innych z kolei pożyczki na preferencyjnych warunkach²⁷. Dla przykładu można wspomnieć Regionalny Program Województwa Mazowieckiego, który daje pewne wyobrażenie o skali przedsięwzięcia – na rynek i rozwój przedsiębiorczości przeznaczonych zostać ma być aż 491,5 miliona euro²⁸.

Pozyskiwanie finansowania ze środków Unii Europejskiej możliwe jest również poprzez ramowe programy UE na lata 2014 – 2020, czyli np. COSME czy Horyzont 2020. W ich przypadku, wsparcie odbywa się nie w ramach dotacji, a za pomocą instrumentów finansowych w postaci preferencyjnych kredytów inwestycyjnych i obrotowych, leasingu czy pożyczek. Oferta dostępna jest dla szerokiej

---

²⁶ <https://www.polskawschodnia.gov.pl/strony/o-programie/zasady/co-mozna-zrealizowac/>.

²⁷ https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/19663/ulotka_na_informatyzacje.pdf

²⁸ <https://www.funduszedlamazowska.eu/o-programie/poznaj-zasady-dzialania-programu/>

gamy przedsiębiorców – mogą z niej skorzystać zarówno osoby rozpoczynające działalność, jak i funkcjonujący już przedsiębiorcy z sektora MSP oraz duże firmy. Preferencje dostępne dla przedsiębiorców w ramach tych programów to m.in. niższe wymagane wkłady własne i zabezpieczenia (albo w ogóle ich brak) oraz wydłużony okres finansowania. W ramach programów dostępne są cztery kategorie wsparcia²⁹:

- Finansowanie dla małych i średnich przedsiębiorców – odbywa się w ramach programu COSME. Schemat udzielania tego wsparcia wygląda następująco – Bank Gospodarstwa Krajowego, ze wsparciem Unii Europejskiej, udostępnia gwarancje bankom komercyjnym oraz grupie banków spółdzielczych. Te podmioty z kolei udzielają mikro, małym i średnim przedsiębiorcom kredytów o wysokości do 150 tysięcy złotych. Gwarancje obejmują okres do 99 miesięcy w przypadku kredytów inwestycyjnych i do 27 miesięcy w przypadku kredytów obrotowych. Dzięki temu przedsiębiorcy mogą skorzystać z dużej preferencji, którą jest brak konieczności przedstawienia zabezpieczenia majątkowego. Ponadto, w ramach programu COSME, Bank PKO BP oferuje przedsiębiorcom o niższej wiarygodności kredytowej (np. ze względu na krótki czas prowadzenia działalności) leasing oraz pożyczki w wysokości od 100 do 600 tysięcy złotych.
- Finansowanie dla innowatorów – w ramach programu Horyzont 2020, Bank PKO BP oferuje przedsiębiorcom zatrudniającym do 500 pracowników oraz spełniającym przynajmniej jedno z kryteriów innowacyjności³⁰ preferencyjny leasing i pożyczki. Wartość finansowania mieści się w przedziale od 100 tysięcy do 4 milionów złotych.
- Finansowanie dla mikroprzedsiębiorców oraz przedsiębiorstw społecznych – w tym przypadku wsparcie polega na udzielaniu preferencyjnych mikropożyczek w ramach programu UE na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych „EaSI”. Działając na konkretnych przykładach – Nest Bank oferuje mikroprzedsiębiorcom kredyty do wysokości 100 tysięcy złotych z obniżoną marżą i zerową prowizją. Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych TISE S.A. udziela natomiast w ramach Europejskiego Instrumentu Mikrofinansowego Progress preferencyjnych mikropożyczek przeznaczonych na rozwijanie mikroprzedsiębiorstw – maksymalna wysokość takiej pożyczki to 25 tysięcy euro.
- Finansowanie dla dużych projektów – przeznaczone jest ono dla przedsiębiorców realizujących projekty o dużej wartości. Wartość finansowania to powyżej 7,5 miliona euro i przyznawane jest ono za pomocą pożyczek udzielanych bezpośrednio przez Europejski Bank Inwestycyjny w ramach programu Horyzont 2020.

Jak widać powyżej, możliwości finansowania dostępne w ramach unijnych funduszy i programów są bardzo szerokie. Okazuje się jednak, że wciąż niewielu przedsiębiorców z sektora MSP decyduje się z nich korzystać. Jak wynika z badania przeprowadzonego pod koniec roku 2014³¹, zaledwie 20 proc. przedsiębiorców z sektora deklaruje, że w przeszłości skorzystało z dotacji unijnych. 17 proc. z kolei twierdzi, że złożyła swoją aplikację, ale ostatecznie z dotacji nie skorzystało. Jednocześnie, przedsiębiorcy mają raczej dobrą opinię o funduszach unijnych – zdaniem 85 proc. z nich, przyczyniają się one do zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw, a 88 proc. respondentów twierdzi, że fundusze przyczyniają się również do wzrostu innowacyjności firm. Jednocześnie ankietowani

²⁹ <http://instrumentyfinansoweue.gov.pl/finansowanie-dla-beneficjentow/>

³⁰ http://www.instrumentyfinansoweue.gov.pl/oferta/kryteria_innowacyjnosci.php#innovfin_smeg

³¹ http://dotacjomat.pl/wp-content/uploads/2015/02/raport-dotacjomat.pl_.pdf.

stwierdzili, że dostępność funduszy unijnych dla firm jest ograniczona (80 proc. odpowiedzi twierdzących) oraz że korzystanie z nich wymaga znajomości skomplikowanych procedur (85 proc. odpowiedzi twierdzących). Wydaje się, że nad tymi zarzutami można się przynajmniej częściowo przychylić. By skorzystać z środków pochodzących z funduszy unijnych należy złożyć wnioski o dofinansowanie wraz z załącznikami, następnie podpisać umowę oraz każdorazowo składać wnioski o płatność, na podstawie których środki są wypłacane³². Przy okazji trzeba pamiętać o kwalifikowalności kosztów, składaniu sprawozdań z postępów w realizacji projektu oraz zachować tzw. okres trwałości, polegający na zachowaniu w niezmienionej formie i wymiarze efektów projektu, których osiągnięcie zostało zadeklarowane we wniosku o dofinansowanie³³. Dla firm z sektora MSP są to 3 lata. Można sobie zatem faktycznie wyobrazić, iż dla osoby prowadzącej bardzo niewielkie przedsiębiorstwo konieczność dopełnienia tylu formalności może być uciążliwa.

Różnie można również oceniać efektywność wydatkowania środków z funduszy i programów unijnych w Polsce. O ile bowiem, w bieżącej perspektywie finansowej, wspierane są projekty takie, jak np. budowa prototypowych tomografów wykorzystujących nowoczesne metody do wspomagania badań nad terapiami nowotworowymi, opracowanie systemu umożliwiającego przekształcenie maszyn vendingowych w inteligentne automaty sprzedażowe czy też stworzenie pierwszej polskiej biodrukarki do implantów wchłaniających³⁴, o tyle dużym zainteresowaniem mediów cieszyło się wspieranie w przeszłości aplikacji dla miłośników koni (ponad 670 tysięcy złotych dotacji) czy też platformy komunikacyjnej dla środowiska golfowego (niemal 640 tysięcy złotych)³⁵.

Przeznaczanie środków publicznych na pomoc dla przedsiębiorców można oceniać dwójako. Kierując do firm pomoc finansową pochodzącą ze środków publicznych, można oczywiście umożliwić im przeprowadzanie ambitnych przedsięwzięć, których dokonanie byłoby bez takiego wsparcia niemożliwe. Trzeba jednak pamiętać o tym, że wspomniane „środki publiczne” nie biorą się znikąd – jest to w znakomitej części suma wszystkich danin publicznych opłacanych przez obywateli danego państwa. Stąd też, przy dystrybuowaniu tych środków, należy zwracać szczególną uwagę na to, w jaki sposób są one wydatkowane i przez kogo. Najprostszym zatem postulatem wydaje się być stosowanie takich mechanizmów, które zapewniają przydzielanie środków publicznych jedynie projektom rzeczywiście przydatnym (czyli realnym do wykonania i w jakiś sposób możliwym do zmonetyzowania). Z drugiej jednak strony procedur nie wolno komplikować ponad potrzebę – jak można wywnioskować z wyników badań przytoczonych powyżej, dla znakomitej części przedsiębiorców z sektora MSP, przejście przez szereg procedur i dopełnienie szeregu obowiązków formalnych wciąż stanowi ogromną przeszkodę w ubieganiu się o środki z funduszy unijnych.

---

³² <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/skorzystaj/wzory-dokumentow/#Wniosek%20o%20dofinansowanie>.

³³ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/skorzystaj/obowiazki/>.

³⁴ <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/projekty/lista-projektow/lista-projektow-realizowanych-z-funduszy-europejskich-w-polsce-w-latach-2014-2020/>.

³⁵ <http://wpolityce.pl/polityka/312997-w-internecie-furore-robi-lista-absurdalnych-dotacji-jak-to-szlo-na-tasmach-bienkowskiej-robilismy-kontrola-po-to-by-wyszlo-ze-jest-dobrze-sprawdz>.

3. Finansowanie biznesu przez podmioty komercyjne

Podmiotami komercyjnymi finansującymi biznes są przede wszystkim banki. W odpowiedniej ocenie sytuacji przedsiębiorców poszukujących finansowania w bankach może pomóc rzut okiem na oferty, które pięć największych banków w Polsce (PKO BP, Pekao S.A., BZWBK, mBank i ING Bank Śląski)³⁶ kieruje do firm.

Wszystkie z wymienionych podmiotów posiadają w ofercie takie produkty, jak kredyty obrotowe, inwestycyjne, leasing czy faktoring. Krótkie podsumowanie ofert kredytowych znajduje się w poniższej tabeli (każdemu z banków przypisano numer).

BANK/PRODUKT	KREDYT OBROTOWY	KREDYT INWESTYCYJNY
BANK NR 1	Okres kredytowania do 36 miesięcy, kredyt udzielany na dowolny cel związany z prowadzeniem firmy, brak konieczności ustanawiania zabezpieczeń rzeczowych dla kredytu do 500 tys. zł. Prowizja od 1,5 proc. do 4 proc.	Możliwość sfinansowania do 80 proc. wartości inwestycji, okres kredytowania do 25 lat. Prowizje i opłaty jak przy kredycie obrotowym.
BANK NR 2	Kredyt przeznaczony na zakup majątku obrotowego, udzielany na okres do 36 miesięcy. Opłata za przyjęcie i rozpatrzenie wniosku kredytowego (min. 0,5 proc. w walucie kredytu, min. 250 zł), jednorazowa prowizja przygotowawcza (min. 2,6 proc. w walucie kredytu, min. 300 zł).	Możliwość sfinansowania do 80 proc. wartości inwestycji, okres kredytowania do 10 lat. Prowizje i opłaty jak przy kredycie obrotowym.
BANK NR 3	Kredyt udzielany na dowolny cel związany z bieżącym prowadzeniem działalności. Okres kredytowania do 3 lat. Do 150 tys. zł bez konieczności przedstawienia zabezpieczenia. Prowizja przygotowawcza min. 3,5 proc.	Możliwość sfinansowania do 90 proc. wartości inwestycji. Okres kredytowania do 15 lat. Opłaty i prowizje jak przy kredycie obrotowym.
BANK NR 4	Okres kredytowania do 36 miesięcy. Prowizja przygotowawcza maksymalnie 3 proc., minimum 1000 zł.	Możliwość sfinansowania do 100 proc. wartości inwestycji (z VAT). Okres kredytowania do 20 lat. Opłaty i prowizje jak przy kredycie obrotowym.
BANK NR 5	Kredyt przyznawany na dowolny cel związany z prowadzeniem działalności. Do 200 tys. złotych bez zabezpieczeń, opłaty i prowizje za przyznanie linii kredytowej 2 proc. (minimum 200 zł).	Pożyczka dla przedsiębiorców – okres kredytowania do 10 lat. Opłaty i prowizje jak przy kredycie obrotowym.

³⁶ <http://getka.pl/ranking-najwiekszych-bankow-w-polsce-2017/>.

Jak widać największe polskie banki dysponują dosyć zróżnicowaną ofertą kredytową dla firm. Dodatkowo większość z nich oferuje produkty dedykowane bezpośrednio przedsiębiorcom z sektora MSP, a niektóre również kredyty na rozpoczęcie działalności gospodarczej („kredyty na start”).

Jak wspomniano wcześniej, instrumentami finansowania przedsiębiorstw są jednak nie tylko kredyty, ale również leasing czy faktoring. Warto więc przybliżyć nieco informacji na temat tych dwóch ostatnich form.

Definicję leasingu przytoczono już na wcześniejszych stronach raportu. W tej chwili trzeba zaznaczyć, że korzystanie z leasingu wiąże się z szeregiem korzyści (m.in. podatkowe – raty stanowią koszt uzyskania przychodu oraz operacyjne – umowa leasingu zawarta na czas określony pozwala na łatwe zaplanowanie gospodarowania środkami trwałymi)³⁷. Jednocześnie trzeba zaznaczyć, że korzystanie z leasingu nie jest wolne od ryzyka – jego przedmiot pozostaje własnością finansującego (choć możliwe jest zaznaczenie w umowie opcji wykupu). Wydaje się jednak, że zalety leasingu przesłaniają jego wady i staje się on coraz bardziej popularną formą finansowania przedsiębiorstw. W 2016 roku firmy leasingowe sfinansowały aktywa warte ponad 58 miliardów złotych, a trzeba zaznaczyć, że wg szacunków aż 53 proc. podmiotów korzystających z leasingu to mikroprzedsiębiorstwa³⁸. Ogólnie ponad ¼ usług firm leasingowych udzielanych jest przedsiębiorstwom z sektora MSP. Dostępne są już ponadto dane za pierwszy kwartał roku 2017 – okazuje się, że polska branża leasingowa urosła (w stosunku rok do roku) o 12,7 proc. Większość finansowanych aktywów to pojazdy (44,6 proc.), transport ciężki (28,2 proc.) oraz maszyny i inne urządzenia, w tym IT (25,7 proc.)³⁹.

Wspomniane wyżej dane i informacje mają również odzworowanie w statystykach. Z badań przeprowadzonych na zlecenie BZWBK Leasing wynika, że 36 proc. firm z sektora MSP korzysta z leasingu, a zadowolonych z takiej formy finansowania jest aż 90 proc. z nich⁴⁰. Jednocześnie nie sposób nie zauważyć, że 52 proc. firm z sektora nie korzystało z leasingu i nie ma takiego zamiaru. Ze statystyk wynika, że w Polsce ok. 30 proc. inwestycji mikro, małych i średnich przedsiębiorstw finansowane jest za pomocą leasingu (średnia dla Europy to 19 proc.)⁴¹.

Przyglądając się faktoringowi bardzo łatwo jest dostrzec jego podstawowe zalety. Przede wszystkim zapewnia on szybki dostęp do gotówki oraz oszczędność czasu poświęcanego na administrowanie należnościami. Tym samym pozytywnie wpływa on na płynność finansową przedsiębiorstw, jednocześnie nie obciążając bilansu firmy (co różni go np. od kredytu obrotowego)⁴². Można uznać, że faktoring będzie w wielu przypadkach droższy od kredytu, jednak de facto bardzo redukuje on ryzyko prowadzenia działalności, zatem stanowi opłacalną alternatywę dla innych źródeł finansowania. Z uwagi na swój charakter, faktoring rozwiązuje jeden z głównych problemów w prowadzeniu działalności, z jakimi stykają się przedsiębiorcy z sektora MSP, a mianowicie zatory płatnicze, z którymi ma kłopot 81 proc. mikro, małych i średnich firm. W roku 2014 firmy

---

³⁷ <https://www.pb.pl/leasing-zalety-i-wady>.

³⁸ www.leasing.org.pl/pl/aktualnosci/2017/branza-leasingowa-napedza-rozwoj-msp-w-ubieglym-roku-sfinansowala-58-1-mln-zl-inwestycji.

³⁹ http://leasing.org.pl/files/uploaded/ZPL_infografika_1%20kw._2017.pdf.

⁴⁰ <https://www.fmleasing.pl/aktualnosci/36-firm-msp-korzysta-z-leasingu-zadowolona-az-90-z-nich>.

⁴¹ https://gf24.pl/biznes-raport/item/download/122_6946b0238bdd7f607121355e7de598f.

⁴² <https://www.wprost.pl/156306/Zalety-i-wady-faktoringu>.

faktoringowe wykupiły wierzytelności o wartości 114,4 miliarda złotych⁴³. Mimo tego z faktoringu korzysta wciąż niewielu przedsiębiorców z sektora – zaledwie 11 proc. Jest to zaskakujące, ponieważ zalety faktoringu odczuwalne będą właśnie przede wszystkim przez mniejszych przedsiębiorców, którzy z zasady dysponują gorszą pozycją negocjacyjną niż duże podmioty, a jednocześnie często nie posiadają odpowiednich zasobów, by skutecznie i szybko egzekwować swoje należności. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na fakt, iż dla dużej części firm MSP faktoring wciąż stanowi stosunkową nowość, a jego popularność zwiększa się. W pierwszym kwartale 2017 roku firmy faktoringowe zawarły o 25 proc. więcej umów z nowymi klientami niż w analogicznym okresie roku poprzedniego⁴⁴. Wciąż powstają nowe firmy oferujące produkty „skrojone” specjalnie pod potrzeby mikro, małych i średnich przedsiębiorców. Według oceny jednego z takich przedsiębiorstw, firmy Magellan, nisza, którą stanowią usługi finansowe dla sektora MSP to wciąż ok. 12 proc. rynku⁴⁵.

Powyższe dane z pewnością robią wrażenie, jednak jeśli spojrzeć na raport przygotowywany przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, pt. „Raport o stanie sektora MSP 2016”, okazuje się, że z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji wciąż korzysta bardzo niewiele przedsiębiorstw z sektora MSP. Po kredyty i pożyczki krajowe na ten cel sięgnęło niewiele ponad 18 proc. z nich⁴⁶. Na koniec 2016 roku nieco ponad 65 proc. polskich przedsiębiorstw korzystało z jakiegokolwiek formy kredytu lub pożyczki⁴⁷. Ciekawy jest fakt, że w sektorze przedsiębiorstw ogółem rośnie zapotrzebowanie na kredyty krótkoterminowe – oznacza to, że firmy poszukują źródeł finansowania bieżącej działalności. Jeszcze bardziej interesujące będzie spojrzenie na statystyki dotyczące wyłącznie sektora MSP – okazuje się, że tempo wzrostu kredytów inwestycyjnych sektora wzrosło na koniec stycznia 2017 roku o 3,8 proc., podczas gdy kredyty operacyjne wzrosły o zaledwie 1,2 proc. w stosunku rok do roku⁴⁸.

Mimo, że w I kwartale 2017 roku prawie 90 proc. firm ubiegających się o kredyt otrzymało pozytywną decyzję, mniejsze przedsiębiorstwa wciąż mają problemy z pozyskaniem kredytu i zgłaszają, iż coraz częściej uzyskują decyzje odmowne. W przypadku MSP najczęstszą przyczyną jest brak wystarczającej zdolności kredytowej⁴⁹. Jeśli chodzi o czynniki stanowiące bariery w dostępie do finansowania, przedsiębiorcy zwracają uwagę głównie na formalności oraz niewystarczające zabezpieczenia i gwarancje⁵⁰. Twierdzenia te, zgadzają się zatem ze statystykami dotyczącymi decyzji odmownych wydawanych przez banki.

Jak wynika z opracowania NBP, luka finansowa sektora MSP wciąż wynosi ok. 10 proc.⁵¹. Można zatem potwierdzić tezę wysnutą przez jedną z firm faktoringowych i zaznaczyć, iż faktycznie – mimo kreowania kolejnych ofert dedykowanych najmniejszym przedsiębiorcom – cały czas istnieje na rynku poważna nisza związana z finansowaniem mikro, małych i średnich przedsiębiorców. Ciężko stwierdzić, na ile wynika to z przyczyn obiektywnych, takich jak wspomniana wyżej niewystarczająca

⁴³ <http://archiwum.gf24.pl/wp-content/uploads/2015/01/faktoring.pdf>.

⁴⁴ <https://biznes.newseria.pl/komunikaty/finanse/faktoring-coraz,b1194160263>.

⁴⁵ https://www.aow.pl/media_o_nas,472,faktoring_otwiera_sie_na_uslugi_dla_sektora_msp.

⁴⁶ https://www.parp.gov.pl/images/PARP_publications/pdf/2016_raport_msp_pl_clik.pdf.

⁴⁷ https://www.nbp.pl/publikacje/koniunktura/raport_2_kw_2017.pdf.

⁴⁸ *Ibidem*.

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ <https://www.nbp.pl/systemfinansowy/dostepnosc-finansowania.pdf>.

⁵¹ *Ibidem*.

zdolność kredytowa, a na ile ze zwyczajnej niechęci przedsiębiorców do korzystania z obcych źródeł finansowania⁵². W odniesieniu do tej drugiej, trudno jest równocześnie stawiać stanowcze oceny – z jednej strony tak konserwatywne podejście polskich przedsiębiorców pozwala na bezpieczne uniknięcie wielu zawirowań na rynku, takich jak np. kryzysy gospodarcze, z drugiej jednak strony może w krótkim okresie negatywnie wpływać na stopę inwestycji (ze względu na przedsięwzięcia, które przedsiębiorcy mogliby i chcieli zrealizować, gdyby uzyskali finansowanie zewnętrzne, którego jednak nie chcą)⁵³.

---

⁵² <http://serwisy.gazetaprawna.pl/msp/artykuly/626379,kredyty-dla-firm-przedsiębiorcy-nie-chca-pozyczac-od-bankow.html>.

⁵³ <http://pierwszymilion.forbes.pl/male-firmy-w-polsce-nie-chca-brac-kredytow-to-zle-,artykuly,171736,1,1.html>.

4. Finansowanie biznesu ze środków własnych przedsiębiorców

Jak wspomniano wcześniej – polscy przedsiębiorcy finansują swoje działalności przede wszystkim z środków własnych. W zależności od opracowania, szacuje się, że taki sposób finansowania przedsiębiorstwa wybiera od ponad 60 proc. do aż 84 proc.⁵⁴ firm. Istnieją badania, zgodnie z którymi aż 52 proc. firm z sektora MSP nie korzysta z zewnętrznych źródeł finansowania⁵⁵.

Przedsiębiorstwa w Polsce finansują się zatem bezpośrednio z wypracowanego zysku albo z oszczędności. W 2015 roku przeciętne mikroprzedsiębiorstwo uzyskało nadwyżkę przychodów nad kosztami w wysokości ponad 65,5 tysiąca złotych. Wskaźnik ten rośnie od 2012 roku, gdy wyniósł niewiele ponad 49 tysięcy złotych. Brak jest niestety dalszych danych na ten temat, ale daje to pewne wyobrażenie dot. wyników finansowych osiągniętych przez mikroprzedsiębiorstwa⁵⁶. Jeśli chodzi o przedsiębiorstwa zatrudniające więcej niż 9 osób, w 2016 roku osiągnęły one ogółem zyski netto w wysokości 163,4 miliarda złotych⁵⁷. Jednocześnie według szacunków przedstawionych przez wicepremiera Mateusza Morawieckiego, oszczędności polskich firm to łącznie ok. 250 miliardów złotych⁵⁸. Naturalnie jest to potencjalnie bardzo duży zasób możliwy do wykorzystania inwestycyjnego. Jak bowiem wynika z teorii ekonomii, w dłuższej perspektywie o poziomie inwestycji decyduje długoterminowy poziom oszczędności⁵⁹ – jest zatem dokładnie odwrotnie niż w krótkim horyzoncie czasowym, w którym środki zaoszczędzone część komentatorów postrzega jako „marnotrawione” poprzez bezużyteczne zaleganie na kontach.

O skłonności do oszczędzania decyduje również oczywiście poziom zadłużenia przedsiębiorstwa i jego dostęp do finansowania zewnętrznego, pochodzącego z rynku kapitałowego. Z badań wynika, że im bardziej zadłużona firma i im lepszy dostęp do ww. finansowania posiada, tym mniejsze gromadzi zasoby środków pieniężnych⁶⁰. Zdaniem niektórych ekspertów, wręcz potencjalną przyczyną wzrostu akumulacji środków pieniężnych jest planowany wzrost nakładów na badania i rozwój.

Jak już zaznaczono, polscy przedsiębiorcy bardzo ostrożnie podchodzą do obcych źródeł finansowania. Jak wynika z badań PARP, niewiele mniej niż połowa przedsiębiorców deklaruje, że zdecydowałaby się zadłużyć w banku tylko i wyłącznie w przypadku dużych kłopotów finansowych. Mikrofirmy dodatkowo obawiają się czy będą w stanie takie zobowiązanie spłacić⁶¹. Przyczyn takiego stanu rzeczy może być przynajmniej kilka – z pewnością częściowo odpowiadają za to takie czynniki, jak choćby wciąż niewystarczająco szeroka oferta proponowana przez banki i instytucje finansowe czy w przypadku narzędzi nowszych niż kredyt, takich jak faktoring, brak wiedzy na ich temat. W dużej jednak mierze taka struktura finansowania polskich przedsiębiorstw wynika również

⁵⁴ <https://www.tms.pl/aktualnosci/finansowanie-dzialalnosci-z-wlasnych-srodkow-deklaruje-84-proc-firm-big-infomonitor>.

⁵⁵ <http://biznes.gazetaprawna.pl/artykuly/593405,ponad-polowa-malych-i-srednich-firm-finansuje-sie-z-wlasnych-srodkow.html>.

⁵⁶ <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiębiorstwa-niefinansowe/dzialalnosc-przedsiębiorstw-o-liczbie-pracujacych-do-9-osob-w-2015-r-,21,3.html>.

⁵⁷ <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiębiorstwa-niefinansowe/wyniki-finansowe-podmiotow-gospodarczych-i-xii-2016,11,16.html>.

⁵⁸ <http://www.polskieradio.pl/42/1699/Artykul/1556656,Czy-oszczednosci-polskich-firm-pomoga-polskiej-gospodarce>.

⁵⁹ <https://www.obserwatorfinansowy.pl/forma/rotator/bez-oszczednosci-trudno-zbudowac-inwestycje/>.

⁶⁰ http://www.delab.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2016/05/DELab_ABJ_Zrodla-pochodzenia-oszczednosci.pdf.

⁶¹ <https://www.funduszmikro.pl/blog/28-finansowanie-mikrofirm-czy-tylko-banki>.

z niechęci przedsiębiorców do uzależniania się od obcego źródła kapitału i zaciągania zobowiązań, które w niepewnej rzeczywistości gospodarczej mogą wkrótce okazać się ponad ich siły. Wystarczy wspomnieć jedynie o tym, że zdecydowana większość firm w Polsce (ponad 1,9 miliona) to mikroprzedsiębiorstwa⁶². Przedsiębiorstwa te uzyskują o wiele niższe przychody niż większe podmioty, nie korzystają z efektu skali, często działają lokalnie, dlatego są o wiele bardziej wrażliwe na wszelkie zmiany koniunktury. Nic zatem dziwnego, że przedsiębiorcy niejednokrotnie boją się korzystać z obcych źródeł finansowania i zaciągać dodatkowe zobowiązania. Dlatego też sumienne oszczędzanie i korzystanie z własnych środków wydaje się być rozsądnym wyjściem. Jednocześnie można sobie wyobrazić liczne korzyści wynikające z możliwości szerszego wykorzystywania przez mikro i małe przedsiębiorstwa narzędzi takich, jak faktoring, pozwalających im uniknąć problemów z zatorami płatniczymi.

---

⁶² <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/przedsiębiorstwa-niefinansowe/dzialalnosc-gospodarcza-przedsiębiorstw-o-liczbie-pracujących-do-9-osob-w-2015-roku,1,10.html>.

5. Podsumowanie

Polscy przedsiębiorcy finansują swoją działalność przede wszystkim własnymi środkami. Mimo szerokiej oferty prezentowanej przez banki i instytucje finansowe, firmy wciąż mają opory przed korzystaniem z obcych źródeł finansowania – przede wszystkim te najmniejsze. Oznacza to, że propozycje produktów przedstawiane firmom z sektora MSP wciąż nie są w odpowiednim stopniu dopasowane do ich potrzeb, a na rynku istnieje poważna nisza do wypełnienia. Polscy przedsiębiorcy działają w sposób bezpieczny, polegając przede wszystkim na swoich oszczędnościach. Oczywiście coraz powszechniejsze staje się korzystanie z kredytów, ale także bardziej nowoczesnych narzędzi finansowania, takich jak leasing czy faktoring. Pamiętając o zaletach wynikających z wykorzystywania obcego finansowania (dostęp do większego kapitału pozwala na przeprowadzenie ambitniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych) należy również docenić skłonność polskich przedsiębiorców do oszczędzania, ponieważ – jak wynika z badań – w dłuższej perspektywie to od wielkości zaoszczędzonych środków zależy przyszła stopa inwestycji.

WWW.ZPP.NET.PL